

Motion till riksdagen 2020/21:2144

av **Per-Arne Håkansson (S)**

Informationsinsatser för att minska konsumtionen av sockersötade drycker och främja folkhälsan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningar för riksomfattande informationsinsatser för att minska konsumtion av sockersötade drycker och främja folkhälsan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den globala coronapandemin har satt fokus på folkhälsofrågor. Det kan förhoppningsvis innebära ökad medvetenhet kring dessa frågor i vardagslivet, på jobb samt i skola och föreningsliv.

Åtgärder för ökad folkhälsa är den kanske mest lönsamma investering ett samhälle kan göra i sina medborgare. Effektiva förebyggande insatser kan rädda liv, förhindra sjukdomsfall och leda till stora kostnadsbesparingar.

Den folkliga förankringen är av stor vikt. Medvetenhet och kunskap behövs på ett brett och långsiktigt plan. I en undersökning Cancerfonden hänvisar till, genomförd av Demoskop på ett underlag över ca tusen intervjuer, framhålls att inställningen till åtgärder för att minska övervikt och fetma hos barn välkomnas. Bland åtgärderna som lyfts fram är sänkt moms på frukt och grönsaker, skärpt lagstiftning för livsmedelsreklam riktad mot barn, frukost i skolan och införande av skatt på sötade drycker.

Förebyggande arbete är a och o och livsmönster och beteenden grundläggs ofta i unga år. Det gäller hälsofrågor i stort, såväl tandhälsa som fysisk och psykisk hälsovård. Samarbete med skola och föreningsliv är en viktig aspekt i sammanhanget.

Framförallt betonas beskattning av sockersötad dryck vara det som har visat sig ha tydligast bevisad effekt på konsumtionsmönstret. Skatt som läggs på enskilda varor eller varugrupper styr konsumtionen i en viss riktning.

Ett 40-tal länder i världen har i dag varianter på sådana skatter, däribland i skrivande stund Norge, Storbritannien, Irland, Ungern, Finland, Frankrike och Portugal. Det finns anledning att följa upp hur detta påverkat konsumtionen av sockersötade drycker. Om det haft gynnsam effekt kan det vara en väg att gå även i Sverige.

Oavsett detta torde det under alla förhållanden dock behöva kombineras med ytterligare satsningar på information till allmänheten och med särskild betoning på skola och utbildningsväsende. Det finns också tydliga samband med studieresultat och social trygghet.

I rapporten lyfts fram levnadsvanor som ökar risk för cancer och ohälsa. Varje år insjuknar över 90 000 personer i Sverige kopplat till kostvanor och fysisk inaktivitet.

Det slås fast att vanor och beteenden som påverkar hälsan ofta grundläggs tidigt i livet.

Även WHO (Världshälsoorganisationen) har sedan länge på vetenskapliga grunder slagit fast att den höga konsumtionen av raffinerat socker och snabba kolhydrater (mjöl, stärkelse) är främsta orsaken till diabetes.

Det framhålls att många människor, trots att medvetenhet finns, uppger att det är svårt att upprätthålla hälsosamma levnadsvanor. Det finns därför en tydlig önskan om samhällsinsatser som kan stödja människor i att uppnå sundare matvanor.

De flesta kommuner har utsett någon form av folkhälsoråd eller liknande för att bevaka och följa frågorna ur lokal utgångspunkt. Förutsättningar skiljer sig dock åt över landsändar och även inom kommuner och städer. Socioekonomiska realiteter spelar stor roll.

Ett nationellt perspektiv och samlad informationsinsats vore ett viktigt steg framåt. Utifrån den mångfald av vetenskapliga fakta och erfarenhet som finns på området torde en översyn för att utreda förutsättningar för informationsinsatser för att öka medvetenheten kring riskerna med sockersötade drycker vara ett steg framåt för att stärka folkhälsoarbetet.

Fokus på de sociala, kulturella och kunskapsmässiga aspekterna är av stor vikt.

Per-Arne Håkansson (S)